

AÑO II

PALMA 8 DE MAYO DE 1898

NÚM. 66

ORACIONES

que se diuen á missa en temps de guerra, y que suplican als nostros lectors les resin cada día mentres durin les calamitoses circumstancies per hont passa la nostra desventurada pátria.

I

Deu: vos qui destruïu les guerres y ab lo poder de vostra defensa obteniu victoria demunt els inimichs dels qui en vos tenen s'esperansa; ajudau als vostros sirvents qu'imploran la vostra misericordia; á fi de que, abatuda la feresa dels seus inimichs, vos alabem amb incessant acció de gracies. Per mediació de Jesucrist nostro Señor qui amb vos viu y reyna ab unió del Esperit Sant, per tots los sigles de los sigles.—Axí sia.

II

El sacrifici que vos oferim, rebeuló, Señor, aplacat; á fi de que mos lliuri de tots els horrors de la guerra y mos don la seguransa de la vostra protecció. Per mediació de Jesucrist etc.

III

Deu: dominador de tots los reynes y de tots els reys, vos qui amb tribulacions mos curau y ab indulgencia mos conservau; dispensaums la vostra misericordia; per á que del benefici de la pau, obtingut mediant el vostre poder, en fassem remey de correcció. Per mediació de Jesucrist etc.

¡AY DE L'ESPAÑA!

I

DIGUÉ Jesús á sos deixebles: «M' en vaitx á n' Aquell que m' enviá á n' el mon y ningú de voltros me pregunta ahont m' en vaitx, sinó que perque vos anunci y la meua partida la tristesa s' ha apoderada del vostro còr.

Pero jò vos dich la veritat; es molt convenient que m' en vaja, perque si nó, l' Esperit consolador no baixaria demunt voltros, pero si m' en vaitx lo vos enviaré.

Cuant venga aquest, Esperit de veritat convencerá á n' el mon de pecat de justícia y de judici.

De pecat aixó es, farà coneixe cual ha estada y es l' iniquitat que reyna dins ell, la corrupció de les seues costums, lo abominable de sos vicis y passions y els errors lamentables en qu' han viscut els homos, ignorants de cuant atañ al verteder Deu; convencerá de pecat espe-

cialment als juheus que no han volgut creure en Mi á pesar de tants de miracles com m' han vist obrar.

Lo convencerá també de la justícia é innocència que brilla en la meua persona fent veure com aquell á qui tan injustament han condemnat á mort ha ressucitat gloriós y ha pujat al cèl per reynar eternament.

Lo convencerá finalment de judici: axó és, li ferá veure ab cuanta justícia ha estat condemnat l' esperit maligne, qu' havia arribat ab les seuas arts y embusterias á estendre el seu reynat demunt tot el mon, quedant així abolit el seu impèri y completament estinguit el seu poder desastrós.

Encara tench moltas cosas que dirvos, afegí el Salvador, pero ara voltros no estau en disposició de comprendre'l.

Cuant vendrá aquell Esperit de veritat, que jo vos he d' enviá, vos enseñará totas las cosas. No vos parlará una doctrina distinta; la seua será el complement y la corona de la meua. Ell me glorificará demunt el mon perque confirmarà tot lo que jo vos he enseñat.»

II

¡Ay del poble incredul que acluca sa vista devant les provas de la divinidad de la nostra Relligió, y s' obstina en l' incredulitat y l' heregia!

¡Ay del poble corromput, de costums estregadas, que se remolca dins el fanch de totas las concupiscèncias arribant á tal grau d' enviliment y degradació que fins pareix haver perduda la consciencia de la seua dignitat!

L' Esperit de Deu ha de venir y l' ha de convence de pecat abominable.

¡Ay del poble perseguidor encarnissat de l' Iglesia! Vendrá dia en que l' Esperit Paráclit lo convencerá de la justícia y de l' innocència d' aquesta Ésposa immaculada de l' Anyell diví, y patent y clar veurá cuant injustament la persegua y la calumniava y en un escés de son òdi diabòlich havia jurat destruir-la.

¡Ay del poble seguidor y amic del esperit maligne, que posa parañs á la virtut, y premia el vici, y ridiculisa la santedat verdadera, y es ardent propagador de las seuas funestissimas máximas y enseñanses!

¡Ay del poble, si no reb la venguda del Divino Esperit, que ja mos anuncia avuy l' Iglesia desitjosa de que

comensém á prepará els nostros cors per tal venguda!
¡Ay si fá el sort als avisos paternals de la veritat!

¡Ay del poble espanyol si els catòlics muts y mans plegades consetím el govèrn de la Masonaria ab son odi horrible que sent per l' Iglesia santa, seguint é inspirantsé ab l' Esperit de la mentida y de la seducció! Si no s' arrepenxeix y esmena sonará per éll l' hora del extermini; li caurá demunt la ma fexuguíssima de la Divina Justícia irritada per las seuas abominacions, y crimens, y ab sos inspiradors será precipitat dins l' abisme de l' etèrna desventura.

FRA PERE.

PATRÓ DE LA SETMANA

Dia 9.—Sant Gregòri Naxianzeno bisbe.

Fou nomenat *el Teòleg* per sos grans conexements de la ciència sagrada. Vá nexer á Nazianzo ciutat de Capadócia, estudiá á Cesarea, á Alexandria y á la famosa universitat d' Atenas ahont se fé coral amich de Sant Basili, essent els dos joves l' admiració de tothom per sos grans talens y per la gravetat y pureza de costums; pues en mitj d' aquella corrompuda societat, no sabian més que dos carrers, el que conduhia al temple y el de l' universitat. ¡Just els estudiants del dia!

Sant Gregòri, despreciant las bonas ofertes dels seus admiradors perque se quedás allá, aná á reunir-se ab el seu compañ S. Basili en la soledat del *Ponto*, visquent com dos anacoretas, entregats completament á l' oració, á l' estudi de las Sagradas escrituras y al exercissi de les virtuts cristianas. Ordonats de preveres, foren cridats per predicar l' evangeli y lograren la conversió de molts de heretges.

Havent S. Gregori passat al seu poble fonch consagrat bisbe y destinat á governar l' Iglesia de Nazianzo, qu' en breu temps tengué la ditxa de veurer del tot transformada, gracias á la seua predicació y al seu bon govèrn. Pero l' amor que sempre havia tengut á la vida oculta y retirada feu que se tancás dins el monestèri de Santa Tecla, ahont visqué sis anys dedicat á l' oració y penitencia. Mort Sant Basili, qu' era alcabisbe de Cesarea, se confirmá més y més en son propòsit de viurer ocult. Constantinopla se trobava sense bisbe, y els arrians s' havian fet de tal manera amos d' ella qu' els catòlics ja no tenian Iglesia alguna en aquella cort imperial. Convencuts els bons cristians de que solament S. Gregori podia dominar aquella triste situació s' hi presentaren y lograren á forsa de súplicas trèurel del seu retiro y durlo á Constantinopla. Al principi tots els heretges enfurits l' umpliren d' injurias, calúmies y desprècis; ell no en fé cas y lográ ab son heròich sufriment y ab suavidat ablanir el cor d' aquells infeèls. Essent bisbe de dita ciutat; presidí el segon concili general de Constantinopla en el qual va ser confirmada la fè del concili de Nicèa y condemnat Máximo, que no dexava de perturbár l' Iglesia. No suspirant més que per el seu retiro, demaná als Pares del concili que l' hi admetessen sa dimisió, y obtenguda aqueta gracia se retirá á Capadócia, ahont morí plè de mèrits y bonas obras.

MOSSEN GASPAR.

¡AXÒ RAY!

Qui fa mal no se l' alluñya.

I

Mon marit se n' es anat
diu que va cap á Mallorca.....
que se 'n vaja hont se vulga,
solsament qu' hi triguia forsa. (a)

Ell creu fellona dexarme
y jo no vull altra cosa:
no 'm migrará la anyoransa
per molt temps qu' estiguia fora.

¡Si fés l' anada del fum.....
jo n' haguera trèt la joya!
Massa axamples me romanen,
no escriuré pas perque tornia.

¡Pot ser sí que li escriuria,
si ell tornant trobés sa fossa
á mitjan cami endinzada,
les ones blaves per llosa!

Mon marit se n' es anat....

¡Axò ray!

¡Que se 'n vaja á la bon hora!

II

Al anarsen mon marit
m' ha sermonat llarga estona,
sens pensar que de ses prèdiques
me 'n fas un nús á la cóua.

Me vol tancada y barrada
com si jo fos una monja.....
¡Oy, que tot seguit hi corre
á emparedarse ta esposa!

Si l' spill meu no m' enganya,
per tancarme es massa d' hora,
y el mirall no es sol qui ho diu
que algun altre també ho troba.

¡Qué 'n será qu' esta vegada
li dol tant dexarme sola?...
¡Mes ell pla!... No fora á viatge
si sospitás qualque cosa!...

Mon marit se n' es anat...

¡Axò ray!

¡Bon vent y la barca nova!

III

¡Pot ser sí que á mon marit
la gelosia l' acora?...
De fit á fit me mirava
ab la cara tota groga:

Comanatme ab veu ferrenya
que fós lleal y fos bona,
que á ningú nat de la vida
gosás obrirlí la porta...

¡Ay, ay! ja hi vaig á barrarla,
sols que la barra es tan flonja,
que el vent tot bufant, bufant,
ó l' amor, pot ser que l' obrían...

¡Qui sab si deu ser l' oratge?
bé 's sent que la barra mouen...
No es lo vent, no, les petjades
del galan son, que s' acosta.....

¡Mon marit se n' es anat!

¡Axò ray!

¡Que se 'n vaja el qui fa nosa!

IV

Al endemá 'l dematí
al obrí 'ls vehins les portes,
ningú repará una barca
fent vela dret á Mallorca.

Aquell meteix dematí,

el sol alt d' un parrell d' hores,
haix, baix, pel vehinat se deyen
á cau d' orella les dones.

Qu' en aquell carrer hi havia
una jove estesa y morta,
lo coltell (b) clavat al coll,
bassals de sañch á la vora.

—¿No sospitau res, comare,
d' aquesta mort qu' esborrona?
per mí son zels de galans,
jo dich que no es altra cosa.

¡Son marit partí de viatge!...

—I' home ray!

¡Deu sab quan sabrá la noval!

V

Fins gran dia lo Veguer (c)
no pogué arribar al poble;
la mangala d' or capsada (d)
sota de la xella porta.

Lo barretó molt ficat,
y embolicada la cota;
Senyor Batlle l' acompanya,
l' Escrivá los va 'l devora.

—¡La justicia! ¡la justicia!
va diguent la gent que 'ls goyta,
y els homes ses barretines,
tot gratantse 'l cap, se tocan...

Lo Batlle conta al Veguer
lo que se sab de la morta;
diu qu' es muller d' un hourat
patro de nau qu' ara es fora.

—¿Son marit ara es á viatge?

¡Axís ray!

Donchs será arribar y moldre.

VI

Y axís fonch... Abans de gayre
un home lligat ne portan:
se sab que tavernetjava
totes les nits fins alta-hora.

No hi manca qui 'l vé qu' exia,
gran nit, de casa la morta,
(y qui á la mala-hora en surt
no hi entra per cosa bona).

L' acusat jura y perjura,
l' Escrivá escriu les respostes,
y 's diu molt que ab lo qu' ha escrit,
per fé 'l penjá 'n té de sobres....

Quant lo tribunal sortía
del lloch del crim, y ab llurs proves
tot just dexava de veures
una nau envers Mallorca....

Lo patró que la nau mena

¡Aquell ray!

¡Prou sab bé qui ha occís (e) sa dona!

† MARIAN AGUILÓ.

TRES LLÁGRIMES

Qui haja entrat dins un casull de gent devota, á Palma, recordará sa sala-botigueta amb sos cuadros mostrand passatges biblichs, entre els *eromos* modèrns y el retratets fotogrífichs de la familia; amb ses cadires de poll blanch y bova, amb so miray tombat per davant sobre el cantarano, duplicant es *quinqué* que fá de *centro* entre dues floreres comprades en el Ram; amb ses raconeres plenes de santets de Manacor, al ayre *libre* ó davall ses corresponents campanas de vidre, formant *grupos* de tota una cort celestial *envernissada*, procedent dels portals de les

(a) que se torbi molt.—(b) ganivet gros de combatre.—(c) el jutje.—(d) sa vara petita, símbol de s' autoritat, dins una capsá.—(e) matada.

iglesies; y just á s' enfront com un petit teló de boca, sa cortina d' indiana floretjada que *acusa* sa cambra-dormitori. Dexem anár la resta.

Dins una d' aquestes alcovas una llumeta d' oli espi-retjava prop d' un llit ahont tres dones germanes hey vestien de sant Lluisset un nin de sis anys que havia mort just á trench d' auba. Un Santeristet de llautó y un lliri de papé, lligats amb una veta entre ses mans, y una corona blanca ceñida al seu capet, eran símbols de la pietat de sa tristà mare y de l' innocència d' aquell tendre infant que, sonrient y amb sos uys mitj closos, semblava dormir en lo sosseh de les ánimes no enmatzinades per les passions del mon.

Cada una d' elles, silenciosas repassava dins s' inimaginació el conte de ses tribulacions, y els gemegs sortian dels seus pits uns més amargs que 'ls altres.

—Ja sé que aquest fiyet meu es en el cèl, deya sa mare, però ¡quin buit més dolorós que dexa dins el còr! ¡Lo únich que 'm quedava!.....

—Oh! germana meua tu téns es gran consol d' haverio assistit durant sa malaltia y de poderten despedir omplintlo de besades. Però jo que vaig veure embarcá al meu de vint y un any, y poch temps después, moría dins un hospital, ferit de bala, á Cuba. ¡Pobre fiyet meu! Es *parte* deya: *Nuestras pérdidas han sido insignificantes....* ¡Sense poder darli una abressada! ¡No es axò més desgrácia?

Y totes tres ploraven.

—Callau, germanes meuas, deya sa tercera; les vostres amargures son de plañer, però no tenen comparansa amb lo que á mí 'm passa.

Aquell fiy meu que fins á n' els sètze anys, jo, pobre viuda, vaig esforsarmé en ferlo un hómo honrat y temerós de Deu; vòltros bé heu sabeu: els cassinos y les males compañes, el me desgarraren; y als devuit anys tengué la mala sort de trobarsé dins aquell truy, y va pegar aquella puñalada,.... y, segons noticies, es Fiscal li demana dotze anys de presili. Ah! germanetes meues: ¡Deu hagués volgut prenderlo 'm cuant era infant, ó haver dispòst que morís ferit á Cuba defensant España! Al manco no 'm veuría, sens ell, y deshonorada...

Y amb axò hey entraren ses vehinades; y sentiren es rodám d' un cotxo; y entrá un hómo amb brusa negre; y embuloná sa tapa d' aquell baület, después que li hagueren desferrat sa mare,.... á ne qui ses altres dues deyen: aconhortet; tu ests sas ortada.

B. B.

Cronicó de la segona quinsena de Abril

—Día 26.—Se despaxaren 543 raccions, en la *Cuyña econòmica*; y 72 de la *Confiansa*.

—Amb lo vapor *Bellver* arribaren dues compañas del batalló de Wad-Ras, y foren rebudes en el Moll de Palma per les Autoritats Provincial y Municipal, amb música y banderas y forsa de gentada; no mancauthí discursos del Sr. Alcalde, del Sr. Governador y del cañonge Sr. Compañy President de la Junta de protecció als soldats.

—El vespre se reuní á la *Sala* la Comissió encarregada d' arbitrar medis práctichs per conjurar els conflictes obrers. S' hi proposá la construcció d' un deposit d' aygo de *cent mil* metros cúbichs per servici de la ciutat; y l' organizació d' un *Còs de bomberos*, que al meteix temp,

pogués ser un batalló de voluntaris auxiliar de la guarnició de Palma.

—També se reuniren per 1.ª vegada, en el *Palau* del Bisbe, la Junta Auxiliar de Balears, á fi d' obrir la suscripció nacional. L' endemá se publicá sa circular dirigida al poble y á les autoritats subalternas.

Día 27.—Passaren de 540 els *bonos* despatxats en la *Cuyna econòmica* y en la *Confiansa*. Cualque *parroquia* n' abusava, sollicitantlos gratis, sens verdadera necessitat. (Dit de *La Ultima Hora*.)

—Els bots d' un barco de guerra inglés practicavan exsercissis de desembarch. El decapvespre s' en aná l' escuadra després de que alguns dels seus oficials havian protestat personalment de son respecte y de ses simpatias als espanyols. ¡Bon vent y que no torn!

Día 28.—En lo vapor *Bellver* arribá el batalló de Canárias compost de 600 plassas. Lo reberen lo meteix que á les altres tropas.

—Deya *La Almudaina* que el P. Goldie, Jesuita inglés, se proposava establir á Mallorca l' *Apostolat del mar*; y que aprofitant s' estatje á Palma, dias passats, els mariners de guerra inglesos catòlics, havian cumplit lo precepte pasqual, en número de 800. (Aquests degueren ser els qui se mostraren atents amb els mallorquins y simpatisant amb la nostra causa contra els Nort-americanos.)

—Deya *El Balear* que s' havien despatxades 765 racions, á la *Cuyna econòmica*.

—L' Ajuntament de Soller, ab motiu de la guerra verdadera que tenim, acordá suprimir enguañ el simulacre de invassió morisca aniversari del 11 de Maig, y en son lloch celebrar un ofici de rogativa trasladant, en processó l' imatge de la Verge de la Victoria.

(A n' axò deim pensar acertadament.)

Día 29.—*El Ancora* publicá un article, de ploma facultativa, demostrant que estenguent un calabrot elèctrich submarí, desde Ivissa á Mallorca amarrat á la Porrassa, tendríam comunicació doble ab la Península.

(Molt s' en ha parlat, però els representants en Corts, de sa nostra provincia,.... no han lograt aquella millora.)

—Amb el vapor *Cataluña* arribaren dues compañias d' artillería rodada, procedent de Valencia amb 6 canons, 42 mulas, 15 cavalls, 2 carros, y 38 telegrafistas.

—Partí de cap á Inca l' escuadró de Cavallería.

Día 30.—Se reuniren á la Sala las Autoritats y majors contribuyents, presidits per els Srs. Vicari Capítular, Governador, President de l' Audiencia, Comandant de Marina, President de la Diputació provincial y Alcalde de Palma, á fi de tratar com y de quina manera se podria sostenir la *Cuyna econòmica*, pues mancaven recursos, á pesar d' haverse implorat oficialment la caritat pública. Alguns dels assistents proposaren que se fés una llista de vecins acomodats y enviar á cassena á captarhi; y el Sr. Alcalde se queixá de la falta d' asistencia dels qui deurian haver estat els primers en compareixe. També dá conte del projecte de gran depòsit d' aygo, y de l' invitació feta á la Sra. Contesa de Montenegro per á que dexás ferlo dins Son Basquets: però que li havian demanat per preu del terré necessari á rahó de 1500 lliures per corterara, (que bé les val) 33.700 pesse-

tas. (Un poch manco de lo que costá á l' Ajuntament de Palma sa primera mitja *illeta de Can Moragues*), lo qual venia á dificultar molt sa realisació d' aquell pensament. No hi mancaren esclips y esclòps. Llavò s' obrí una llista de donatius mensuals entre els presents que, sumá 605 pessetas. Per ultim se llegí una carta dels industrials *germans Ribes*, oferint mil pessetas.

(De *La Ultima Hora*, de 1 de Maig.)

◇ F. ◇

ENVINAGRAT Y RONXETES

¡Bona nit òr, y blat á 30 pessetas!

Ja fa estona que els comerciants replegan òr mallorquí y l' embarcan. Ses unces de 16 duros, se pagan amb 13 duros y 3 pessetas de benefici ¡85 per cent! Però es blat lo pagam á 30 pessetas sa corterara; y valga que se presenta bona añada. Pochs doblés y es blat ca;..... ¡veureu en Gelat ahont s' ajeurá!

¡Floquets y banderetas!

Ha quinse dies que es telegrafo mos digné que, á Matansas, els barcos inimichs hey desapararen 300 *granadas* y,..... *mataren un mul*. Una setmana després, mos digné que á Cavite amb *tres hores*, s' escuadra, Nortamericana mos havia destruit ¡30 barcos!

Y ja fá mitj any que es nostro Govern, presidit p' el *germá Paz*, Don Pixeri Sagasta., fé cantá es *Te-Deum*.

¡Alal feis discursos, y tocau sa marxa de Cadis, y posauvos flochs y banderetes.....

Y ara comensam.

Contes clars

S' hi duen els de les cantidats que se replegan y se gastan per sostenir la *Cuyna econòmica*. El Sr. Governador y tothom hey está empenyat. Probablement els fondos se depositarán dins caxas que inspirin absolutíssima confiansa.

Y á proposit: ¿Com deu ser que á ses *Juntas magnas* oficials, convocadas á *La Sala*, los costa tants d' esforços mantenir encesos els *fogons de la Caritat*, y altre temps, un freret amb ses esperdeñes veyes y una auforge á s' espatle, replegava per tot un convent y sobrava per repartir als pobres?

¡Misteris de fi de sigle!

¡Axò no rá!

Si donam 5 ecemplars d' aquest setmanari per mitja pesseta cada més y 10 per una, es amb s' idèa de que se repartescan respectivament 4 y 6 ecemplars *gratis* per propaganda; ¿*Estamo?* Y com els recursos de la nostra Administració curtetjan, hem resolt: I. No admetre noves suscripcions que no sían per un sol número, al preu de 1'50 pessetas cada mitj añ. II. No servir cap suscripció que no s' haji pagat endevant, y III. No regalar números més que als señors sacerdots que los demanin per fér propaganda catòlica entre els seus feligresos pobres.

Y aquesta es la primera y la derrera amonestació.

Bibliografía

EL LLIBRE DE LA MORT.—Collecció de Composicions en vers del Mestre † Marian Aguiló y Fuster (a. c. s.)—Un tom 8.º de XV y 288 fols—Barcelona—Llibreria d' Alvar Verdager—1898—(5 pessetas.)

Precedides d' una *Advertencia al llegidor* escrita per D. Angel Aguiló, fill del autor, y d' un prólech, no acabat, d' aquest meteix, conté una setentena de composicions rimades, formant seccions baix dels títols: *Remembrances de la mort*; *Nova dança de la mort*; *Llibert d' aniversaris*; y *Novíssims*; quiscuna ab un gravat alusiu al seu davant. En lo present número en dam una per mostra; tal vegada la més xalesta dins l' amargor que totes respiran. En elogi d' aquest llibre, sols direm que per totes les seues paraulas vessa el sentiment, l' esperansa y la resignació cristianas. Llegirli no entristeix sinó que consola. Com obra literaria sobra dir que l' escrigué la ploma del restaurador del catalanisme, gloria de sa pàtria.—Gràcies per l' obsequi.